

АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Број: 8/2012-Д-02/1
Београд, 10.01.2012. године

АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

„ПРОСПЕРИТЕТ“ Нови Сад
Удружење за заштиту права потрошача
Нови Сад
Радничка 11

ПРЕДМЕТ: Цене природног гаса

Поштовани господине Ђириловићу,

У вези са Вашим дописом који је примљен у Агенцији за енергетику Републике Србије и заведен под бројем 8/2012-Д-02 од 5.01.2012.године, обавештавамо Вас следеће:

1. О нивоу цена гаса након промене цена и процентима повећања цена

ЈП Србијас, Нови Сад доставио је 08.08.2011. Агенцији за енергетику на давање мишљења предлоге цена за приступ и коришћење система за транспорт и система за дистрибуцију природног гаса, као и предлог цена природног гаса за тарифне купце. ЈП "Србијас" је, у претходном поступку, пре достављања поменутих предлога, извршио више корекција обрачуна и доставио Агенцији сва тражена образложења, документацију и додатне податке. Савет Агенције је 22.08.2011 године дао позитивна мишљења на поменуте предлоге. Просечна нова цена за све купце ЈП Србијас се овим предлогом повећава, пре свега због раста цена увозног природног гаса, за 15.3% (по категоријама и групама купаца процентни повећања су различити, од 11.1 до 16.5%), а за домаћинства прикључена на дистрибутивну мрежу ЈП Србијас 11.1%. Овај предлог садржи и нове цене по којима ЈП Србијас снабдева природним гасом све остале дистрибутере гаса у Србији, које су увећане за око 15% (постоје мање разлике у ценама по којима ЈП Србијас продаје појединим дистрибутерима, зависно од структуре и начина њихове потрошње).

На све поменуте цене Србијас (оне се не примењују на кориснике система и купце прикључене на мреже других дистрибутера) Влада Републике Србије је дала сагласност 17. октобра 2011. године (објављено у Сл.гласник бр.78 од 19.10.2011).

У међувремену су, до почетка септембра, и готово сва остала дистрибутивна предузећа доставила предлоге цена за приступ и коришћење њихових система за дистрибуцију природног гаса, као и предлоге цена природног гаса за њихове тарифне купце. Поступајући на исти начин као и са предлогом ЈП Србијас, Агенција је прегледала обимну документацију и податке за свако дистрибутивно предузеће, захтевала корекције трошкова, односно обрачуна и достављање додатних образложења, документације и података, а тек затим дала позитивна мишљења. Истовремено, имајући у виду стање на тржишту, Агенција је сугерисала давање попушта купцима и то су прихватили дистрибутери чије су цене осетније више од просека. Влада РС је дала сагласност на одлуке дистрибутера о ценама (са наведеним попустима) 01.11.2011. године.

Агенција је, одмах након што је Влада РС дала сагласност на цене дистрибутера, објавила 2. новембра 2011. године на свом сајту детаљну информацију о новим ценама гаса и доставила је свим медијима који покривају територију Србије.

Приликом давања мишљења о предлогу цена, Агенција је дужна да се придржава одредби Закона о енергетици, односно методологија за одређивање цена и тарифних система, који прописују да цене треба да покрију оправдане оперативне трошкове, амортизацију и принос на регулисана средства, како би се обезбедило одрживо функционисање система. У поступку оцене, Агенција посебно води рачуна о томе да ли су енергетски субјекти, у складу са законским обавезама, исправно раздвојили финансијске рачуне по делатностима, цени оправданост трошкова исказаних у билансним књигама и пословним плановима, односно структуру и величину ангажованих средстава и капитала, искључујући при томе све трошкове и средства која нису у непосредној функцији обављања предметне делатности. Енергетски субјекти немају право ни на обрачун приноса на средства која су стечена кроз донације или од потрошача (нпр. за прикључке).

Да се последице ниског степена наплате испорученог гаса не би преносиле на купце који редовно плаћају гас, Агенција свим енергетским субјектима признаје највише 2% ненаплативих потраживања.

Цене за коришћење мрежа и цене гаса за тарифне купце, као и проценти повећања цена, различити су за дистрибуцију ЈП Србијасгас и остале дистрибуције, као и међусобно у оквиру осталих дистрибутера, пре свега из следећих разлога:

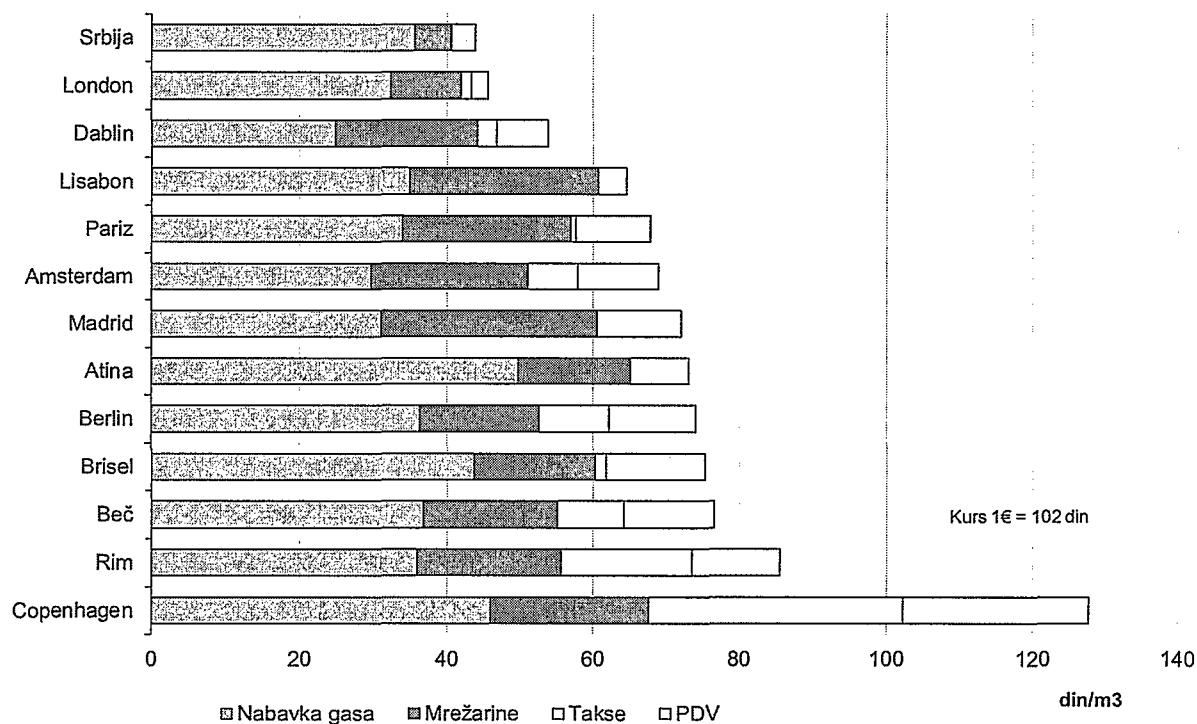
- Величина и структура потрошње гаса, начин прибављања средстава, дужина мреже и њена структура (по притисцима и материјалу израде) и други услови пословања различити су од дистрибуције до дистрибуције, па и трошкови, односно цене могу бити битно различити. На пример, мале дистрибуције са високим уделом потрошње домаћинства имају више трошкове.
- На разлике и висину цена коришћења дистрибутивне мреже у великој мери утиче и старост те мреже (код старијих дистрибуција средства су скоро у потпуности амортизована, а код дистрибуција које су касније или недавно основане или су мреже реконструисане, вредност средстава у односу на испоручене количине гаса је неупоредиво већа, а оне често имају мањи број потрошача, с обзиром да се налазе у фази развоја).
- Код неких дистрибутера (Србијасгас, Ресави Гас) цене су ниже и због чињенице да Агенција сада није признала неке трошкове из претходног периода, па се то сада компензује у овом периоду у корист купаца. Насупрот овоме, код неких других дистрибутера постоји оправдана компензација трошкова у супротном смеру, па су код њих из принципијелно истих разлога, цене додатно нешто више.
- Дистрибутивна предузећа Босс петрол, Трстеник, ЛП - Гас, Београд и Топлана - Шабац, Шабац, нису адекватно образовала цене на трошковном принципу на бази сопствених трошкова, па се за купце гаса прикључене на њихове мреже, након сагласности Владе, примењују тарифе ЈП Србијасгас. Агенција је дала позитивно мишљење и на предлог Лозница-Гас да се и за његове купце примењују тарифе ЈП Србијасгас.
- Један број дистрибутивних предузећа је и до промене цена од новембра 2011. године, примењивао цене које су одобрене највећем предузећу Србијасгас, из разлога наведених у претходном ставу, а њихове нове цене, формиране на бази

усаглашених сопствених трошкова и других релевантних елементата су осетно више, па је процентуални пораст њихових цена виши.

Укупно посматрано, након примене методологија и тарифних система код дистрибутивних предузећа од 2009. године и процеса усаглашавања сада одобрених трошкова и средстава, цене гаса за тарифне купце су у великој мери уједначене, тако да сада, цене за преко 95% домаћинстава у осталим дистрибуцијама (изузимајући домаћинства прикључена на мрежу ЈП Србијагас), одступају за мање од 5% у односу на просечну цену, која износи 41.1 дин/м³ (без ПДВ-а). Просечно повећање цена за сва домаћинства прикључена на дистрибутивне системе свих дистрибутера, изузев Србијагаса, је око 17%. Најзначајнији разлог за ово повећање је раст набавне цене гаса од око 15%, који они, као што је наведено, набављају од ЈП Србијагас.

Такозвана дистрибутивна разлика или раније „маржа“, а која обухвата трошкове дистрибуције и трговине на мало, сведена је на 14 - 21% од укупног рачуна или око 19% просечно за све дистрибутере (без Србијагаса и Југоросгаса који нису упоредиви због структуре потрошње). Ови трошкови обухватају одржавање система, зараде, амортизацију, трошкове капитала и друге оправдане трошкове. У овим трошковима не могу бити никакви трошкови који нису везани за дистрибуцију и продају гаса крајњим купцима. Смањивању ових трошкова је допринело и реално смањење губитака у мрежама дистрибутера или њихово непризнавање у цени. Губици су раније били и преко 10% испорученог гаса, а сада је Агенција признала највише 3.3%. Преосталих око 81% укупног прихода дистрибутера иде на набавку гаса од ЈП Србијагас.

Тарифе за коришћење дистрибутивних система (тзв. мрежарине), које чине доминантан део признатих трошкова дистрибутера, су у Србији осетно ниже него у другим земљама.

Izvor: E-Control, Vassa; Household Energy Price Index for Europe (HEPI), AERS

Структура цене природног гаса за домаћинства у неким главним градовима у ЕУ и у Србији

На трошкове у дистрибутивном сектору има битног утицаја и чињеница да је број предузећа која се баве дистрибуцијом природног гаса непримерен величини и структури потрошње гаса (55% од укупно 35 дистрибутера има око 2.000 и мање потрошача из категорије домаћинство). Таква уситњеност има за последицу одсуство економије обима и доминацију фиксних трошкова који су карактеристични за дистрибуцију, а то у великој мери утиче на висину јединичног трошка. Агенција редовно указује на овај проблем истичући да се због наслеђене организације дистрибутивног сектора природног гаса, један број потрошача налази у неповољнијем положају и плаћа веће рачуне. Очекујемо и да ће сама регулација цена на наведеним принципима довести до укрупњавања дистрибутивног сектора, што се показало и у неким другим земљама.

У вези са подацима које сте доставили у прилогу вашег дописа указујемо на следеће:

- За утврђивање раста цена по појединим дистрибутивним предузећима користили сте вредност само једног тарифног елемента – енергент. Поред овог тарифног елемента, на висину рачуна утиче и износ по основу „накнаде за мерно место“, којом се покривају трошкови трговца и која омогућава правичнију расподелу трошкова између купаца гаса. Да би се цене међу дистрибутерима могле релевантно упоређивати и реално оцењивати раст цена, мора се узети у обзир и ова накнада. Иначе, „накнада за мерно место“ не представља додатни трошак купцу, већ је у поступку прерасподеле укупно одобреног прихода на тарифне елементе у складу са тарифним системом („Службени гласник РС“, 1/07), за њен износ умањена цена за енергент. Уколико тарифни елемент „накнада за мерно место“ не би постојао, у одговарајућој мери би била виша цена за енергент.
- Подаци о ценама које сте навели не садрже попусте који су постали обавеза дистрибутера самим тим што су садржани у њиховим одлукама (на начин утврђен тим одлукама) на које је Влада дала сагласност. О тим попустима као и о ценама, дистрибутери су били обавезни да обавесте купце и да их примењују.

Агенција ће пратити да ли енергетски субјекти доследно примењују цене, односно тарифне ставове на које су добили сагласност.

Ради потпунијег информисања, желимо да вас обавестимо да су садашње цене гаса за тарифне купце, формиране на основу предлога ЈП Србијагас, за услове набавке гаса из увоза из другог квартала 2011. године када је цена гаса на украјинско-мађарској граници била 413 \$/хиљ.м3, а курс 72 дин/\$. Цена гаса у четвртном кварталу 2011. године је на истој граници била, како је објавио ЈП Србијагас, 525 \$/хиљ.м3, што је највиша цена до сада и око пет пута виша од цене по којој се гас набављао почетком прошле деценије.

Око 85% природног гаса се набавља из увоза, а цене домаћег гаса су везане за увозне цене. У укупним сада одобреним трошковима ЈП Србијагас око 85% су трошкови набавке гаса.

Из наведеног произилази да при садашњим веома високим увозним ценама гаса и важећим продајним ценама (укључујући и цене по којима се гас продаје дистрибутерима) ЈП Србијагас не покрива трошкове пословања и да се у непосредној будућности не може очекивати смањивање продајних цена.

Свесна чињенице да је све већи број купаца који, због сиромаштва, нису у могућности да плаћају рачуне за енергију (не само природни гас), као и велике одговорности за регулацију цена у енергетском сектору која јој је Законом о енергетици додељена од краја

2012. године, Агенција инсистира да Влада, односно надлежно министарство, што пре успостави ефикасан систем заштите социјално угрожених потрошача, а у својим досадашњим активностима је припремила и део подлога потребних за успостављање таквог система. Ова заштита треба да буде селективна, усмерена само на ову категорију купаца, а да сви остали купци плаћају тржишне цене енергије, како би се обезбедило да енергетска предузећа могу нормално да послују и да се развијају, како би дугорочно обезбедила поуздано снабдевање енергијом.

2. О обавештавању купаца о промени цена гаса

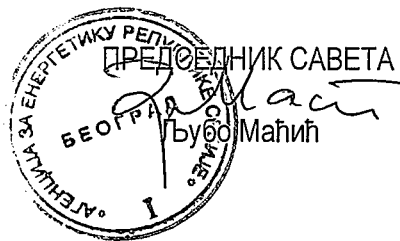
Питања у вези са начином примене одобрених цена, односно поступањем енергетског субјекта у складу са процедуром прописаном одредбама члана 143. Закона о енергетици («Службени гласник РС», бр. 57/11 и 80/11), односно члана 88. Закона о заштити потрошача («Службени гласник РС», број 73/10) није у надлежности ове Агенције, сагласно одредбама чл. 46. Закона о енергетици, којим су утврђени послови које Агенција обавља.

Наиме, чланом 181. Закона о енергетици прописано је да надзор над спровођењем одредаба овог закона врши, поред министарства за инфраструктуру и енергетику преко електронергетског и инспектора опреме под притиском у оквиру њиховог делокруга рада и министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора, у складу са законом којим се уређује трговина и законом којим се уређује заштита потрошача.

Како је провера прописане процедуре повећања цена и предузимање мера за случај утврђених неправилности у надлежности Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде - Сектор тржишне инспекције, то се ради евентуалне заштите права потрошача у поступку примене нових цена природног гаса, можете обратити надлежној тржишној инспекцији.

Спремни смо да вам пружимо и сва додатна објашњења и информације, које ће помоћи потпунијем сагледавању стања у овом сектору и адекватном информисању купаца гаса.

С поштовањем,

Доставити:

- Министарству за инфраструктуру и енергетику
- Заштитнику грађана